

Breed Mensenrechten Overleg

Voorzitterschap en secretariaat: Hivos, Raamweg 16, 2596 HL Den Haag

T 070 37 65 500 F 070 36 24 600 E <t.vd.schoot@hivos.nl> of E <j.schatteolivier@hivos.nl>

De minister van Buitenlandse Zaken
Drs. M.J.M. Verhagen
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Datum: Den Haag, 22 januari 2009

Betreft: Conflict in de Gaza-strook

Geachte heer Verhagen,

Als organisaties die zich gezamenlijk inzetten voor mensenrechten in het buitenlands beleid van Nederland, volgen wij met zeer grote zorg de ontwikkelingen in de Gaza-strook. Wij schrijven u deze brief enerzijds omwille van de ernst van de schendingen van het internationale recht die hebben plaatsgevonden gedurende het conflict. Anderzijds zijn wij bezorgd dat het beleid van de Nederlandse regering ten aanzien van dit conflict onvoldoende aandacht aan mensenrechten en het internationaal humanitair recht (IHL) besteedt. Voor de geloofwaardigheid van Nederland inzake de promotie van mensenrechten - en daarmee voor het behalen van de doelen van de mensenrechtenstrategie - is een evenwichtige benadering van het conflict van groot belang.

Israëlische operaties en raketaanvallen van Hamas (en mogelijke andere Palestijnse strijdende partijen) hebben vele burgerslachtoffers geëist aan zowel Palestijnse als Israëlische zijde. Wij verwelkomen het huidige staakt-het-vuren en het feit dat Nederland hierop heeft aangedrongen. Wij roepen de Nederlandse regering op om aan te blijven dringen op handhaving van het staakt-het-vuren, dat voorgeschreven is door Resolutie 1860 van de Veiligheidsraad (9 januari 2009). Daarnaast dient de regering beide partijen te blijven wijzen op hun verplichtingen onder het internationale recht.

Terecht blijft de Nederlandse regering de raketaanvallen van Hamas veroordelen. Deze aanvallen zijn gericht op Israëlische burgers en zijn dus in strijd met het internationale recht (zoals neergelegd in onder meer artikel 48 van het Aanvullend Protocol I bij de Geneefse Conventies en internationaal gewoonterecht). Bovendien is het plaatsen van militaire doelwitten in civiele gebieden in strijd met artikel 58 van het Protocol en is het gebruik van menselijke schilden in strijd met artikel 28 van de Vierde Geneefse Conventie en artikel 51.7 van het Protocol. Wij bevelen de regering dan ook aan deze tactieken scherp te blijven veroordelen.

Wij willen de Nederlandse regering ook wijzen op schendingen van het internationale recht van Israëlische zijde. Voor zover het Israëlische leger onvoldoende onderscheid heeft gemaakt tussen civiele objecten en militaire doelwitten, en dus in strijd heeft gehandeld met het IHL, zouden deze

Breed Mensenrechten Overleg

Voorzitterschap en secretariaat: Hivos, Raamweg 16, 2596 HL Den Haag

T 070 37 65 500 F 070 36 24 600 E <t.vd.schoot@hivos.nl> of E <j.schatteolivier@hivos.nl>

aanvallen veroordeeld moeten worden. Verschillende gezaghebbende en onafhankelijke personen en instanties, waaronder de VN-Hoge Commissaris voor de Mensenrechten, verscheidene VN-Verdragscomités en organisaties als Amnesty International, het Rode Kruis en Human Rights Watch hebben grote zorg uitgesproken over (aantijgingen van) ernstige schendingen van mensenrechten en IHL, waaronder disproportioneel gebruik van geweld, begaan door beide partijen in het conflict. Het aantal aanwijzingen hiervoor is inmiddels zodanig groot dat de Nederlandse regering hoort te pleiten voor een onafhankelijk onderzoek.

De Israëliische autoriteiten lijken in een aantal gevallen onvoldoende voorzorgsmaatregelen te hebben getroffen om de burgerbevolking te ontzien - burgers in residentiële gebieden zijn getroffen waar dit niet in verhouding lijkt te staan met het militaire voordeel van de acties (zie bijvoorbeeld de veroordeling door de UN High Commissioner for Human Rights van het incident in Zeitoun, waar het Israëliische leger een gebouw bestookte waarin het zelf burgers had ondergebracht, en de aanvallen op UNRWA-gebouwen waarin burgers zich bevonden; het voorzorgsbeginsel is gecodificeerd in artikel 57 van het Protocol). Ook lijkt de oprekking van het begrip 'strijder' door Israël (dat elke persoon die gelieerd is aan Hamas, wat zijn rol ook inhoudt, als een legitiem doelwit beschouwt), geen steun te vinden in het IHL. Overeenkomstig internationaal recht vormen uitsluitend de personen die *direct* deelnemen aan de vijandelijkheden een legitiem doelwit (gemeenschappelijk artikel 3 van de Geneefse Conventies).

De inwoners van Gaza zijn des te meer het slachtoffer van het conflict omdat hulporganisaties zoals UNRWA, het Rode Kruis en Artsen zonder Grenzen niet in staat zijn gesteld de benodigde hulp te bieden aan de inwoners van Gaza. Het Internationaal Comité van het Rode Kruis (ICRC) heeft deze belemmering bestempeld als zijnde in strijd met het internationaal recht, met name artikel 55 van de Vierde Geneefse Conventie en artikelen 68-71 van het Protocol: bepalingen die voorschrijven dat de strijdende partijen humanitaire hulp aan de burgerbevolking (en in het bijzonder kinderen: zie artikel 38.1 van het Kinderrechtenverdrag) niet mogen hinderen.

De weigering van de Nederlandse regering om de Israëliische autoriteiten aan te spreken staat op gespannen voet met in november 2007 gepresenteerde mensenrechtenstrategie. Hierin stelt u onder meer: 'Gezien het belang van mensenrechten is niets doen voor Nederland geen optie. Binnen het Nederlands buitenlands beleid zal de bescherming en bevordering van mensenrechten een centrale plaats krijgen', en 'Nederland zal waar nodig ook kritisch zijn tegenover bondgenoten.' (*Naar een menswaardig bestaan. Een mensenrechtenstrategie voor het buitenlands beleid*, deel 1.4, p. 27 en samenvatting p. 7).

Het BMO heeft in brieven en gesprekken met uw ministerie regelmatig gewezen op het belang van een consistent beleid en zorg uitgesproken over het 'meten met twee maten'. De onevenwichtige reactie vanuit Nederland op de schendingen van humanitair recht en mensenrechten begaan door Palestijnse partijen dan wel Israël baart ons grote zorgen.

Wij verzoeken u daarom dringend zowel de Palestijnse strijdende partijen als Israël te blijven wijzen op hun verantwoordelijkheden en verplichtingen en met name:

- Aan te dringen op een onafhankelijk, internationaal onderzoek naar schendingen van het internationale recht door het Israëliische leger en de Palestijnse strijdende partijen inclusief onderzoek naar de door alle partijen gebruikte munitie;

Breed Mensenrechten Overleg

Voorzitterschap en secretariaat: Hivos, Raamweg 16, 2596 HL Den Haag

T 070 37 65 500 F 070 36 24 600 E <t.vd.schoot@hivos.nl> of E <j.schatteolivier@hivos.nl>

- Mogelijke schendingen van internationaal recht door alle strijdende partijen alsnog krachtig te veroordelen en deze veroordelingen over te brengen aan respectievelijk de Israëlische autoriteiten en de Palestijnse partijen;
- Aan te dringen op vervolging van de daders indien er serieuze aanwijzingen zijn dat misdrijven onder het internationaal recht hebben plaatsgevonden en aan te geven, indien mogelijk, zelf te vervolgen op basis van het universaliteitsbeginsel als neergelegd in de Wet Internationale Misdrijven;
- Aan te dringen op het instellen van onafhankelijke mensenrechtenwaarnemers die toezien op de naleving van mensenrechten en IHL in het gebied, zoals ook aanbevolen door de VN-Hoge Commissaris voor de Mensenrechten;
- De Israëlische autoriteiten dringend te verzoeken mensenrechtenorganisaties en journalisten zonder enige belemmeringen toe te laten in de Gaza-strook;
- Te blijven benadrukken dat de Israëlische autoriteiten en de Palestijnse partijen alle hulpverleners onmiddellijk en onbelemmerd toegang dienen te verlenen tot de Gaza-strook zodat zij hun werk ongestoord kunnen doen; de Israëlische autoriteiten dringend te verzoeken de grenzen van Gaza weer te openen voor (hulp)goederen;
- Van Israël en de Palestijnse partijen garanties te eisen dat de Palestijnen respectievelijk Israëli's die nu gevangen zijn, op een menswaardige manier worden behandeld, medische hulp ontvangen en een eerlijk proces krijgen.

Hoogachtend,

Teyo van der Schoot

Voorzitter BMO